

Az 1848-49. évi szabadságharc katonái Edelény környékéről

1998-ban, az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc 150. évfordulója tiszteletére jelent meg az Edelényi Füzetek 18. köteteként, az edelényi Városi Rendezvények Háza és Könyvtár (ma Művelődési Központ, Könyvtár és Szekrényessy Árpád Múzeum) kiadásában az 1848-1849 emlékei Edelényben és környékén című kötet, amely tartalmazza a tárgyalt területekről a szabadságharcban részt vett emberek rövid életrajzát is. A könyv ezen fejezete elsősorban Bona Gábor e témában megjelent könyveire támaszkodott, valamint Laki-Lukács László és Hadobás Pál gyűjtésére. Az azóta eltelt tíz év, valamint Bona Gábor bővített és javított kiadásban újra megjelentetett könyvei arra inspiráltak, hogy egy könyv előzeteseként megjelentessük e neves elődök rövid életrajzát, elsősorban Bona Gábor könyvéből átvéve. Sajnos az általunk felkutatott személyek közül sokról nem tudunk semmit, csak valamely forrásban olvastunk e tájhoz való kötődéséről és a harcokban való részvételéről.

BAKSAY DÁNIEL

1830-ban született. A sárospataki gimnáziumban tanult, amikor tanáraival és diáktársaival az 1848-49-es forradalom és szabadságharc katonája lett. Bem seregében huszárőrmesterként szolgált. Nevét őrzi a Sárospataki Református Kollégium előcsarnokában az a márványtábla, melyet a szabadságharcban részt vett pataki tanárok és diákok emlékére állítottak. A kollégium könyvtárában őrzött névjegyzékben „Baksay Dani huszárőrmester” is szerepel. Megtaláljuk nevét Gömör-Kis-hont vármegye monográfiájának 592. oldalán, ahol a könyv megjelenésének időszakában a megyében még élő 48-as

egykori honvédek nevét és lakhelyét közlik.

A szabadságharc leverése után néhány évig bujdosott, majd befejezte teológiai tanulmányait és 1864-től 53 éven keresztül Aggtelek református lelkésze volt. Az aggteleki barlangot a Magyar Kárpát Egyesület gondozta,

mely felkérte Baksayt, hogy legyen a barlang gondnoka. 1917. március 6-án hunyt el **Aggteleken**, és a falu temetőjében helyezték örök nyugalomra.

1848-1849 emlékei Edelényben és környékén / Szerk.: Hadobás Pál, gyűjt.: Laki-Lukács László. Edelényi Füzetek 18. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár. Edelény, 1998.

Bódis Istvánné Janka Irma: Baksay Dániel. Aggtelek. 2000.

BARCZIKAY JÁNOS

Szalonta, (Valószínűleg **Szalonnáról** van szó, hisz Borsod megyében sohasem volt Szalonta nevű település.) Borsod m., 1820 k., ref. Ügyvéd. Nős, gyermektelen.

1848. szeptember-novemberében a Borsod megyei önkéntes nemzetőrzászlóalj századosaként részt vesz a Jellačić elleni harcokban. 1849. márc. 23 (16)- hadnagy az 53. honvédszászlóaljban. Jún. 18 (ápr. 1)- főhadnagy a Borsod megyei védzászlóaljnál a felső-magyarországi (IX.) hadtestben.

Az 1850-es években és 1867 ügyvéd Miskolcon, az utóbbi időpontban a Borsod megyei Honvédegylet tagja.

Közlöny 1849/62. és 136., Mikár I. 21., Waldapfel III. 241. és 286., MOL.: Bm. Honv. segély 1868. 2862., HL.: Pesti hadb. 62. cs. sz.n.

BÁRCZAY MIKLÓS bárczai

Szuhogy, Borsod m., 1825. febr. 22. B. László közbirtokos és Bárczay Mária fia. Magyar, ref. Jogakadémiát végez. 1845- hadfi, 1848. jan. 1- hadnagy a 4. Sándor huszárezredben. Nőtlen. (1856- felesége br. Vay Etelka.)

Ezredével 1848 nyarán Bécsből hazavezénylik és beosztják a dráva-vonal őrzésére alakuló hadtesthez. Szeptemberben Jellačić ellen harcol, októberben ezredével csatlakozik a honvédsereghez. A szabadságharcot a feldunai (VII.) hadtest kötelékében küzdi végig. Nov. 10. (1)- főhadnagy, 1849. jan. 9. (1)- alszázados, végül századkapitány.

A világosi fegyverletétel után Aradon halálra (1850. jan. 26.), ill. 14 év várfogságra (febr. 15.) ítélik. 1851. kegyelmet kap. 1867. a Borsod megyei Honvédegylet tagja, a kiegyezés után országgyűlési képviselő. † Miskolc, 1900. febr. 13.

Kempelen Béla I. 404., Magyar Nemz. Zsebkönyv 2. rész 1. köt. 39., Gudenus János IV. 171., KAW.: Gb. 4. HR. 1841-1848 14/22., MOL.: HM. Ált. 1848.9481., 9868., 1849, 1112., 3553., HL.: Aradi hadb. 113/10 2/346., Mikár Zsigmond I. 20., Vas. Újs. 1900/7., PORTRÉ: mnm Tört. Képcsarnok.

BESZE JÁNOS megyesi

Szendrő, Borsod m., 1812. ápr. 23. B. János és Fazekas Mária fia. Magyar, r. kat. Jogot végezt. Volt önkéntes (1829–1830. a 34. gyalogezredben szolgált), ügyvéd, ellenzéki politikus Esztergomban. 1848/49. a város országgyűlési képviselője. Nős, egy gyermek apja.

1848. jún. 19- Esztergom város nemzetőr őrnagya. Aug. 10. egy zászlóaljjal Komárom várának biztosítására rendelik. Okt. 19. a megye és a város 1500 nemzetőrével csatlakozik a parndorfi táborba tartó Kossuthhoz. Kossuth a sereg élelmezési biztosává nevezi ki.

1848/49 fordulóján a felső-tiszai hadtestben szolgál. 1849 tavaszán egy ideig a bácskai (IV.) hadtest hadbiztos. Júl. 15. Fejér megye kormánybiztosává nevezik ki, de megbízatását a császáriak előnyomulása miatt nem tudja átvenni. Követi az országgyűlést Szegedre, majd Aradra.

1850- Pesten hadbíróági vizsgálat folyik ellene, 10 év várfogságra ítélik (1851. okt. 2.). Hét év után kegyelmet kap. 1861 ismét országgyűlési képviselővé választják. A kiegyezés után egy ideig a Pénzügyi Legfelsőbb Törvényszék elnöke. † Arad, 1892. okt. 16.

Szinnyei: Magyar írók I. 1007-1009., Uő.: Komárom 10., Tört. Lapok 1892/21., Vas. Újs. 1892/43., KLÖM. XIII. 216., 239. XV. 100., Köz-löny 1848/4., KAW.: Gb. 34. LIR. 1820-1840. 26/132., Portré: MNM. Tört. Fotótár.

CSÁKY LÁSZLÓ gróf, keresztszegi és adorzáni

Bécsben született 1820. december 21-én. Apja **szendrői** birtokos. A szabadságharc alatt Szepes megye főispánja volt, fegyvergyárat állított fel, majd parancsörtsztként szolgált Görgey mellett. A szabadságharc bukása után Angliába emigrált. Távollétében halálra ítélték. 1852-ben hazatért, hat év várfogságot szenvedett. Szabadulása után Nyitra vármegye főispánja volt, majd haláláig országgyűlési képviselő.

Csáky László bujdosásáról a következőket olvashatjuk Pfliegler J. Ferenc: *Életem. Egy miskolci polgár visszaemlékezései 1840-1918* című könyvében:

„Szendrőn özv. Csáky Jánosné grófnő búsult szép kastélyában. Néhanéha meglátogatta egyik-másik leánya, Kőnigsegg, vagy Hunyady grófné. Fia, Gábor gróf súlyos és reménytelen betegségekre keresett gyógyulást a francia Riviérán. Csáky László gróf hollétéről nem szólt a krónika, hiszen őt a hatalom köröztette. El is ítélte, in effigie, mert ő szervezte a szepességi gerillaharcokat és a nemzetőri csapatokat, melyek élén nyugtalanította a Schlick vezénylete alatt működő osztrák seregeket, rendszerint oldalról, vagy hátba támadva azokat. Puskatűz közé fogta, s a nagyobb hatás kedvéért az erdőkben elhagyott nagy pálincás hordók oldalát verette, imitálva az ágyúbömbölést.

László gróftot tehát keresték. A Bódva menti falvakban, Senyétől Szendrőig vagy 150 kúrián ugyanannyi nemes úri család lakott. Ezek között is sok volt a politikailag meggyanúsított és üldözött, kikre vigyázni kellett. Sejtelve sem volt senkinek László gróf hollétéről. Csak a jó édesanya tudta, mily közel van a fia. A hálószoba melletti öltözőjében tartotta zár alatt. Az asztalnál étkező katonatisztek szemeláttára tette félre a legszebb falatokat, mondván: „für meinen Armen”.

DÁVID SÁNDOR turócszentpéteri és isztebnyei

Apja D. János. **Nádaska** (ma **Tornanádaska**), Torna m., 1830., r. kat. Jogakadémiát végéz. Nőtlen.

1848 júniusában önkéntes lesz a kassai 9. honvédszászlóaljnál. A szabadságharcot a híres veressipkás zászlóaljban küzdi végig előbb a Délvidéken, majd a III. hadtest kötelékében a főhadszíntéren. 1849 nyarán hadnagy lesz, a világosi fegyverletételnél főhadnagy.

Besorozzák a 30. gyalogezredhez. Politikai szervezkedésért halálra ítélik és kivégzik. Teresienstadt, Csehország, 1852. márc. 13.

Nagy Iván pótkötet 186., MOL.: ONöHt. Ált. 1848. 7800., HL.: 1848/49 51/17., KAW.: Gb. 30. LIR. 1851-1857. 31/127.

DEMETER JÁNOS

Csak annyit tudunk róla, hogy sárospataki diákként részt vett a szabadságharcban, a honvéd seregben altisztként szolgált, majd 1861. április 15-től 1900. október 3-ig **Martonyiban** volt református lelkész.

Mindezt Sáfrány Mihály 1848-49-i honvédtüzér hadnagy református lelkipásztor emlékiratai című, 1941-ben kiadott könyvében olvashatjuk.

EGRESSY ÁKOS

E. (Galambos) Gábor, a színész, 1848/49-ben kormánybiztos, ill. önkéntes százados és Szentpétery Zsuzsanna fia. Kassa, 1832. nov. 9., ref. Diák. Nőtlen.

1848 májusában Pesten önkéntes lesz a 2. honvédzászlóaljnál. Tizedes ui., okt. 10 (1)- hadnagy a szegedi 33. zászlóaljban. 1849. jan. 22. Selmecbányánál a császáriak fogságába esik. Megszökik és apja segédtsíztje lesz a felső-magyarországi védseregnél. Máj. 3. beosztják a 47. zászlóaljhoz. Világosnál teszi le a fegyvert.

1849. aug. 24. besorozzák a 17. gyalogezredhez. 1858- hadnagy, 1859-főhadnagy, 1860. dec. 31. leszerel. Később az olaszországi magyar légióban szolgál. 1864. hazatér és színész lesz. 1878-1904. a Magyar Nemzeti Színház tagja. † Budapest, 1914. dec. 25.

Közlöny 1848/125., Mikár I. 31. és II. 59., Színnyei: Magyar írók II. 1224-1225., Ács Tivadar I. 39., KAW.: Gb. 17. LIR. 1841-1857 24/68. és 9. HR. Eff. Stand 4/20. Portré: Schöpflin: Színész lexikon I. 389.

EGRESSY (eredetileg GALAMBOS) BÉNI

Galambos Pál református lelkész és Juhász Julianna fia, E. Gábor, a színész testvére. (Sajó-)Kazinc (ma **Kazincbarcika** része), Borsod m., 1814. ápr. 21., ref. Gimnáziumot végez. 1830- színházi kardalnok, 1843- a Magyar Nemzeti Színház zenemestere. Nős, felesége 1835- Halász Amália (†), 1842- König Róza.

1848 szeptember végén önkéntes lesz a „pesti csatár” zászlóaljnál. Okt. 19 (16)- hadnagy ui. a (14. honvédszászlóaljban). A kápolnai csatában megsebesült (1849. febr. 27.). Ápr. 25. (febr. 16)- főhadnagy. Később a II. hadtest katonai zenekarának igazgatója a komáromi vár feladásáig.

Haláláig ismét zeneszerző. (Ő komponálta a Szózat és a Klapka induló zenéjét is).† Pest, 1851. júl. 17. (Édesapja Disznóshorváton (ma Izsófalva) is szolgált református lelkészként.)

Közlöny 1848/135., Kom. Lapok 1849/40., Színyyei: Magyar írók II. 1225-1231., Hellebronth: Családtört. jegyzetek 1914/2. 41., Schöpflin: Színművész lex. I. 409. (Portré: u.o.), MOL.: Hm. Ált. 1848. 9276., Waldapfel II. 111.

EGRESSY (eredetileg GALAMBOS) GÁBOR

Lászlófalva (Sajólászlófalva), Borsod m., 1808. nov. 1. G. Pál ref. Lelkész és Juhász Julianna fia. (Édesapja Disznóshorváton (ma Izsófalva) is szolgált.) Magyar, nemes, ref. Gimnáziumot végez Miskolcon. 1826- vándorszínész, 1837- a Magyar nemzeti Színház tagja Pesten. Felesége 1831- Szentpétery Zsuzsánna, három gyermek apja, Ákos fia honv. hadnagy a szabadságharcban.

1848. okt. 15. – 1849. január végéig Szegeden, valamint Csanád és Csongrád megye kormánybiztosa. Ápr. 1- a Borsod megyei védzászlóalj vezénylő kapitánya, részt vesz Felső-Magyarország keleti felének felszabadításában. Máj. 1. betegsége miatt leköszön.

A szabadságharc végén török földre menekül. 1850. szept. 16. hazatér, vizsgálat indul ellene, de 1851. okt. 7. kegyelmet kap. Később ismét a Nemzeti Színház tagja. † Pest, 1866. júl. 30.

Wurzbach Lex. IV. 4-5., Rakodczay Pál: Egressy Gábor élete és kora (I-II., Bp., 1911.), KLÖM XIII. 204., Waldapfel Eszter III. 233., 286-287., Vas. Újs. 1888/17., portré: Hadtört. Múz. Metszetgyűjt.

ELEK ISTVÁN

Mint sárospataki diák részt vett a szabadságharcban. A szabadságharc bukását követően büntetésből besorozták az osztrák seregbe és Olaszországba vitték, de onnan Svájcba szökött. Később **Kurityánban** Pallavicini grófnál volt nevelő.

FARKAS LAJOS

Életéről nem tudunk semmit, csak a **perkupai** temetőben lévő sírjáról tudunk, melyen az alábbi sírfelirat olvasható:

ITT NYUGSZIK
FARKAS LAJOS
1848/49-i honvéd
Örmester
1830-1901
Áldás hamvaira

FINKEI PÁL

1820. december 30-án született **Szendrőládon**, ahol édesapja református lelkészként szolgált (Később 1826–1849 között Hegymegen volt lelkész.). A népiskola elvégzése után a sárospataki gimnáziumba került. Az 1848 márciusi események hatása alól nem tudta kivonni magát, és a tanári katedra helyett felcsapott honvédnek. Nagy lelkesedéssel vett részt az eseményekben. Több hónapig a híres 9. kassai ezredben, a „vörös sipkásoknál” szolgált. A honvédségtől hazatérve előbb káplánkodott, majd 1850 júliusában a szikszói gimnáziumban lett tanár, majd igazgató. 1852-ben a miskolci gimnáziumba hívták meg rendes tanárnak. Két évet töltött itt, amikor 1854-

ben a tiszáninneri református egyházkerület közgyűlése sárospataki rendes tanárnak megválasztotta. Haláláig Sárospatakon tanított és egyike lett a pataki főgimnázium legnépszerűbb és legszeretettebb tanárainak. Rendszeresen publikált a Sárospataki Füzetekben, melyben (I. köt. 1857.) magyar fordításban közölte Szilágyi Benjamin István kéziratát: Acta synodi not, A magyar nemzeti zsinat végzései címmel. Az 1872. évi kolerajárványkor vitte el a betegség december 26-án.

Prot. Egyh. és Isk. Figyelmező 1874. (Szinyei Gerzson emlékbeszéde.) Petrik Könyvészete. Uj M. Athenás 134. l. Kovács Gábor, Miskolczi evang. ref. főgymnasium története. Miskolcz, 1885. 125. l. Szinyei Jósef: Magyar írók élete és munkái.

FÖLDVÁRY FERENC

Szin, Torna m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1813 k. Magyar, ref. Volt altiszt (18 évig a 6. huszár- és a 34. gyalogezredben szolgált). Nős, egy gyermek apja.

1848. szept. 3. (16)- honvéd főhadnagy, a tiszántúli önkéntes nemzetőrtábor számvevő tisztje Aradon. 1849. jan. 13- élelmezési főgondnok az aradi ostrom-seregnél. Febr. 8. (1)- százados a 29. honvédszászlóaljban, Arad, később Temesvár ostrománál. (Jún. 26. ua., a bánsági V. hadtestben.)

Később uradalmi gazdatiszt Ung megyében.

Közlöny 1848/106., 1849/17., MOL.: Hm. Ált. 1849. 1691., 15141., 25698., Potemkin Ödön 36., 49.

GEDEON KELEMEN almási

G. Lajos birtokos, országgyűlési követ és Gedeon Karolina fia. **Hidvégarzó**, Torna m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1829 k., r. kat. Jogot végez Pesten és Pozsonyban. Joggyakornok. Nőtlen.

1848 júniusában önkéntes lesz a 3. honvédszászlóaljnál. Őrmester ui., szept. 27 (okt. 1)- hadnagy a 16. zászlóaljban. Dec. 3. áthelyezik a 42. zászlóaljhoz a felső-tiszai (I.) hadtestbe.

1850. febr. 1. besorozzák az 1. gyalogezredhez, máj. 31. leszerelik. Később Zemplén megyében gazdálkodik. 1867. ui. a honvédegylet tagja. † Kassa, 1876.

Közlöny 1848/109., Mikár I. 109., Vas. Újs. 1874/42., Nagy Iván IV. 351—35l. Kempelen IV. 282., MOL.: ONöHt. Ált. 1848. 2433., Uo.: Hm. Ált. 1848. 10523., KAW.: Gb. 1. LIR. 1841-1850. 61/39.

GEDEON LÁSZLÓ almási

Hidvé gardó, Torna m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1810. G. Ferenc földbirtokos, szolgabíró és Szlávi Júlia fia. Magyar, r. kat. Kilépett főhadnagy (1828–1843. a 3. könnyűlovasezredben szolgált), ellenőr a pesti sóhivatalnál. 1849 júniusától felesége Szabó Mária.

1848. júl. 25- százados a 7. honvédszászlóaljnál. Aug. 24- Széth alezre-des, a honvédsereg ideiglenes főparancsnokának segédtszjtje Pesten. Okt. 19 (16)- őrnagy, a Zemplén megyében alakuló 42. zászlóalj szervezője és parancsnoka. Decembertől a felső-tiszai hadtest kötelékében részt vesz a Schlik tábornok elleni harcokban. 1849 januárjától dandárparancsnok. Ápr. 10. betegszabadságra távozik, máj. 8. áthelyezik a hadügyminisztérium Újoncozási alosztályára. (Hadbíró-sági vallomása szerint a trónfosztás után nem akart fegyverrel küzdeni a császáriak ellen.) Júl. 15- Kiskunfélegyháza térparancsnoka. A világosi fegyverletételnél esik fogságba.

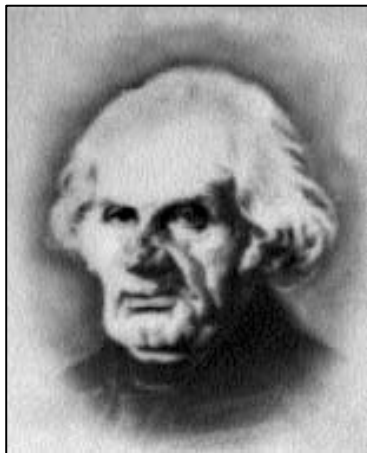
Aradon hadbíró-ság, majd sorozó bizottság elé állítják, végül elbocsátják. 1867. a Pest városi Honvédegyelet tagja. A Magyar Földhitelintézet főlevéltárnokaként halt meg, Budapest, 1886. febr. 1.

Nagy Iván IV. 351., Kempelen Béla IV. 288., KAW.: Gb. 3. Chev. Lég. Rgt. 1841-1850. 1/35., Közlöny 1848/66., 76., 139., 1849/120., 151., MOL.: Hm. Ált. 1849. 18530., HL.: Aradi hadb. 113/6 2/320., Mikár Zsigmond I. 23.

GEDEON MIKLÓS almási

Szádalmás, Torna m. (ma a Szlovák Köztársaságban van) (Gyermekkorában Hidvé gardón élt szüleivel.), 1806. dec. 4. Az előbbi testvére. Jogot végez. 1824- hadfi a 60. gyalogezrednél, 1827–1832. nemesi testőr, majd ismét a 60. gyalogezredben szolgál, 1845- főszázados. 1843- felesége Berzeviczy Apollónia, három gyermek apja.

1848. jún. 19- Gömör megye rima-szombati járásának nemzetőr őrnagya. Mozgósított zászlóaljával decemberben és 1849 januárjában részt vesz a felső-tiszai hadtest harcaiban. Februártól az

oroszk bevonulásáig (július) nemzetőreivel Rozsnyó helyőrségét képezi.

1850. febr. 20. Aradon golyó általi halálra, márc. 4. tizenhat év várfogságra ítélik. 1852. jún. 17. kegyelmet kap (Aradról szabadul). 1867. a Sáros megyei Honvédegylet tagja. A megye telekkönyvi igazgatójaként halt meg, Eperjes, 1869. jan. 30.

Hellebronth Kálmán 157., Nagy Iván IV. 351., Kempelen Béla IV. 288., Közlöny 1848/14., HL.: Aradi hadb. 113/16 2/377., Uo.: Gen. Kommando 362., Mikár Zsigmond I. 80., Vas. Újs. 1869/6., Portré: Gedeon Elen mérnök, Budapest, tulajdona.

IRINYI SÁNDOR

JEKELFALUSSY ALBERT jekelfalusi és margitfalvi

J. József birtokos és gr. Csáky Anna fia. **Szendró**, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1825. dec. 25., r. kat. Magánzó. Nőtlen.

A szabadságharcban előbb egy honvéd vadászcsapatnál szolgál. 1849. jún. 30 (3)- főhadnagy gr. Festetics Oszkár őrnagy vadászzászlóaljánál a Tiszai hadseregben. Borosjenőnél teszi le a fegyvert.

1849. nov. 9. besorozzák a 48. gyalogezredhez. 1852. leszerelik. Ope-raénekes, 1853- a Magyar Nemzeti Színházban, 1855- Olaszországban, 1860. Kolozsvárott.

Közlöny 1849/154., Kempelen V. 258., Nemesi évkönyv 1927-1928. 145., Schöpflin: Színész lexikon II. 328-329., MOL.: Hm. Ált. 1849. 21383., HL.: Rendőri megfigy. 64/69., KAW.: Gb. 12. HR. 1850-1860. 8/138., Szluha Márton datai.

JEKELFALUSSY ANDOR (ANDRÁS) jekelfalusi és margitfalvi

J. László cs. kir. tiszt, 1848/49. honv. százados és Piller Ágnes fia, J. Lajos honv. százados öccse. **Edelény**, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1832. szept. 22., r. kat. Diák. Nőtlen.

1848 júniusában Miskolcon beáll a 9. honvédzászlóaljhoz. Őrmester ui., okt. 19 (16) hadnagy a 42. zászlóaljnál. 1849. márc. 18. a 63., júliusban a 132. zászlóaljhoz helyezik át.

1850 januárjában Pesten sorozóbizottság elé állítják, de nem sorozzák be. A kiegyezés után jogi pályára lép. 1890. kir. ítélőbíró. † Miskolc, 1907. jún. 1.

Közlöny 1848/142., Mikár II. XXIII., Vas. Újs. 1907/26., Kempelen V. 259., Nemesi évkönyv 1927-1928. 149., MOL.: Hm. Ált. 1849. 25760., HL.: 1848/49. 17/394.

JEKELFALUSSY LAJOS jekelfalusi és margitfalvi

Miskolc, 1828. márc. 9. J. László és Piller Ágnes fia. Magyar, r. kat. Teológushallgató Egerben. Nőtlen. (1851-felesége Hanák Adél.) (Édesapja Múcsonyban született, és itt volt birtoka.)

1848 októberében beáll az 50. Hunyadi honvédszászlóaljhoz (drávai hadtest). 1849. jan. 24- őrmester, febr. (1)-hadnagy a 63. zászlóaljnál. Márc. 18. áthelyezik a 42. zászlóaljhoz a III. hadtestbe. A tavaszi hadjárat során a katonai érdemjel 3. osztályával tüntetik ki. Jún. 19 (1)- főhadnagy.

A júl. 2-i vagy 11-i komáromi csatában lőtt sebet kap, a komáromi kórházba kerül. Felgyógyulása után százados lesz a 203. zászlóaljnál (aug. 29.).

Komárom feladása után befejezi tanulmányait, 1855. ügyvédi vizsgát tesz. 1860. Borsod megye főszolgabírájává, majd Miskolc polgármesterévé választják. 1865. országgyűlési képviselő. 1870- osztálytanácsos, majd államtitkár a magyar belügyminisztériumban. (Szabadságolt állományú honvéd százados, végül alezredes és a Pest városi Honvédegylet tagja volt.) † Budapest, 1899. okt. 10.

Kempelen Béla V. 259., Nemesi évkönyv 1927/28. 148. és 1936/43. 32., Közlöny 1849/17., 139., Komáromi Lapok 1849/65., MOL.: Hm. Ált. 1849. 3217., 20296., 26351., HL.: 1848-1849 10/415., 17/394., Uo.: Tiszti akvi. lapok 29795., Mikár Zsigmond II. 53., Szül. akv.: MOL.: A 976. Vas. Újs. 1899/48., portré: MNM Tört. Fotótár.

JEKELFALUSSY LÁSZLÓ jekelfalusi és margitfalvi

Múcsony, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1798. ápr. 30. J. László földbirtokos és Ferdinándy Katalin fia. Magyar, r. kat. Volt hadfi (a 37. gyalogezredben), a miskolci rabdolgoztató intézet igazgatója.

1827- felesége Piller Ágnes, Lajos fia honv. százados, Andor fia hadnagy a szabadságharcban.

1848 szeptember-októberben a Borsod megyei önkéntes nemzetőr-zászlóalj századosaként részt vesz a Jellačić elleni harcokban. Nov. 22 (1)-százados a 25. honvédszászlóaljban a feldunai hadtestnél. 1849 januárjától a Központi Mozgó Seregben szolgál alakulatával. Márciustól ülnök a nagykállói, máj. 20- a miskolci rögtönítélő bíróságnál. Júl. 20- Kiskunfélegyháza térparancsnoka. Világosnál teszi le a fegyvert.

Pesten halálra (1850. febr. 20.), ill. 4 év várfogságra (febr. 21.) ítélik. 1852. kegyelmet kap. Később Múcsonyban gazdálkodik. 1867. Miskolcon él, a Borsod megyei Honvédegyelet tagja. † Budapest, 1879. szept. 21.

Kempelen Béla V. 259., Nemesi évkönyv 1927/28. 148/149. és 1936/43. 32., Közlöny 1848/167., 1849/12. 157., Krasznay Péter 68., HL.: Pesti hadb. 1850-1/119., Uo.: Rendőri megfigy. 64/65., Mikár Zsigmond I. 20., Vas. Újs.. 1879/39.

JEKELFALUSSY TAMÁS jekelfalusi és margitfalvi

Múcsony, 1814., ker. Szendrő, ápr. 18. J. Tamás földbirtokos és Reviczky Rozália fia. Magyar, r. kat. Nyugalma-zott főhadnagy (1830–1843. a 60. és a 30. gyalogezredben szolgált). Nőtlen. (felesége 1864- Baloghy Etelka.)

1848 december-1849 januárjában Szepes megye mozgósított nemzetőr-ségének parancsnoka, részt vesz a Galíciából betört Schlik-hadtest elleni harcokban. 1849 tavaszán és nyarán a Szepes megye újoncozási bizottmányá-nak elnöke, címzetes honvéd százados.

A hadbírótság 8 év várfogságra ítéli (Pest, 1851. jún. 6.). 1854. ápr. 16. kegyelmet kap. Később pongrácfalvi (Szepes m.) birtokán gazdálkodik. † Szepesvára, 1883. júl. 11.

Nemesi évkönyv 1927/28. 148., KAW.: Gb. 60. LIR 1820-1840 5/107., Uo.: Oberleutenance 53/160., HL.: Rendőri megfigy. 64/67., Szül. akv.: MOL.: A 1008., Kristofcsák Ernőné, Bp., szíves akvi. adatai, portré: MNM Tört. Arcképcsarnok.

KEREKES ISTVÁN

K. István megyei főpénztárnok és Szerencsi Teréz fia. **Szendró**, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1814. dec. 16., r. kat. nemes. Jogot végez. Volt tizedes (1834–1842. a 39. gyalogezredben szolgált). Nős, felesége Schutrán Apollónia, családos.

1849. áprilisától hadnagy az Ung megyében alakuló önkéntes zászlóaljnál. Máj. 19 (1)- hadnagy az előbbiből szervezett 106. honvédszászlóaljban. Júl. (1)- főhadnagy és zászlóaljsegédtiszt ui. a Kazinczy-hadosztályban. Zsibónál teszi le a fegyvert (századosként?)

1867. volt századosként az Ung megyei Honvédegylet tagja. Az 1860-as években Ungvárott hunyt el.

Közlöny 1849/113., Mikár I. 112. és 225., Kempelen XI. 403., MOL.: Hm. Ált. 1849. 31443., KAW.: Gb. 39. LIR. 1841-1848. 6/123.

KISS GYULA szeghi

K. László megyei aljegyző, **szendrői** birtokos és Paulikovics Mária fia. Szendrő, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye) 1823. szept. 28. Ügyvéd. Nőtlen.

Órmester, 1848. dec. 14 (16)- hadnagy a 29. (aradi) honvédszászlóaljnál az aradi ostromseregben (V. hadtest). 1849. máj. 29 (14)- főhadnagy a Szedgeden szerveződő 103. zászlóaljnál.

Később ügyvéd **Miskolcon**. † uo., 1856.

Közlöny 1848/189. és 1849/120., Nagy Iván X. 554., MOL.: Hm. Ált. 1849. 8399., Dr. Kovássy Zoltán (Budapest) szíves adatai.

KISS LAJOS szeghi

K. Gyula honv. főhadnagy öccse. **Miskolc**, 1825. jan. 18. Jogot végez. Borsod megye esküdtje.

1848. okt. 27. Pesten önkéntes lesz a honvéd tüzérségnél. A Délvidékre kerül. Decembertől tüzemester, 1849. jún. 29 (16)- tüzér hadnagy a III. hadtestben a világosi fegyverletételig.

A kiegészítés után megyei hivatalnok. 1869- honvéd hadnagy, 1872- főhadnagy, 1874. nyugalmazzák. † Ónod, Borsod m., 1887. jan. 28.

Közlöny 1849/148., Vas. Újs 1887/4. Nagy Iván X. 554., HL.: Tiszti akvi. lapok 24273. és 36660., Dr. Kovássy Zoltán (Budapest) szíves adatai.

KRUSOVSZKY JÁNOS

Szögliget, Torna m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1825., r. kat. Iskolamester. 1844- önkéntes, 1847- őrzvezető a 60. Wasa gyalogezredben. Nőtlen.

1849. márc. 1- őrmester a 63. honvédszászlóaljban. Máj. (4)- hadnagy, júl. 7 (1)- főhadnagy alakulatánál a II. hadtestben Komárom feladásáig.

1858. aug. 22. besorozzák régi ezredéhez. † Prága 1859. dec. 9.

MOL.: Hm. Aradi nem ikt. ir. 1849. sz. n., HL.: 1848/49 36. könyv, KAW.: Gb. 60. LIR. 1857-1860. 13/176.

KUN (KUHN) FERENC kócai

Felsőnyárád, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1819., evang. Szabómesterséget tanul. 1839- közcitéz, 1844- tizedes a 19. Schwarzenberg gyalogezred 3. zászlóaljánál. Nőtlen.

Zászlóaljával 1848 júliusától a szerb felkelők ellen harcol, ősszel csatlakozik a honvédsereghez. 1849. ápr. (márc.16)- hadnagy. Június elején áthelyezik a 98. zászlóaljba. Aug. 25 (26)- főhadnagy ui. a komáromi várórségnél.

A vár feladása után besorozzák a 19. gyalogezredhez. † Győr, 1855. aug. 17.

Közlöny 1849/89. és 133., Komáromi Lapok 1849/64., Szinnyei: Komárom 278., HL.: 1848/49 28/308., KAW.: Gb. 19. LIR. 1841-1850. 5/18. és 1851-1857. 25/43.

LAKATOS MIKLÓS

LIPTAY JÁNOS

Szendrő, Borsod m. (Borsod-Abaúj-Zeemplén megye), 1795. Magyar, nemes, r. kat. Nyug. százados (1814-1841. a 9. és a 4. huszárezredben szolgált). Nőtlen.

1848. márc. 22. a miskolci nemzetőrség századosává választják. Júl. 19- őrnagy Borsod megye gyalogos nemzetőrségénél. Nov. 25. kinevezik az 52. Bocskai honvédszászlóalj parancsnokává, de nem fogadja el. 1848/49 fordulóján egy Borsod megyei önkéntes zászlóaljjal a felső-tiszai hadtestben szolgál. Később ismét a megye nemzetőr őrnagya.

A szabadságharc után hadbírótság elé állítják, de felmentő ítéletet kap (Kassa, 1850. ápr. 30.). † Miskolc, 1855. dec. 11.

Közlöny 1848/35., 170., 178., Szendrei: Miskolc IV. 63-64., HL.: 1848-1849. 51/25., KAW.: Gb. 4. HR. 1841-1848. 1/70., Uo.: Hauptleute 1. Klasse 36/187., HL.: Kassai hadb. 92. cs. 3060.

LÓNYAI FERENC nagylónyai és vásárosnaményi

L. László földbirtokos, országgyűlési képviselő (1848/49.) és Bónis Teréz fia. Nagybánya, 1822. aug. 17., ref. Földbirtokos gazdálkodó. Nőtlen. 1848. a Borsod megyei nemzetőrség tisztjévé választják.

Okt. 19 (16)- hadnagy a 22. honvédszászlóaljnál. 1848/49 fordulóján részt vesz a felső-tiszai harcokban. 1849. jún. 14. áthelyezik a Hadügyminisztérium Táborkari osztályára. Világosnál teszi le a fegyvert.

Várforgáságot szenved Kufsteinben (1856. szabadul). † 1857. dec. 12. (A császtai (ma **Edelény** része) temetőben helyezték örök nyugalomra)

Közlöny 1848/143., Magyar Nemzetségi Zsebkönyv I. 403., Nemesi évkönyv 1957. 158., MOL.: Hm. Ált. 1848. 8221., 1849. 20278. és 20923., HL.: 1848/49. 51/17., Szluha Márton adatai.

LÓNYAY LÁSZLÓ nagylónyai és vásárosnaményi

Reformkori politikus, **császtai** (ma **Edelény** része) birtokos. Felesége Bónis Terézia. Vásárosnaményban született 1791. február 4-én. (Sírkövén 1792-es évszám szerepel.) A debreceni és sárospataki tanulóévek után Bereg és Borsod vármegye főszolgabírája, később táblabírája. Borsod vármegye országgyűlési követe 1830-ban Ragályi Tamással a pozsonyi diétán.

Az 1848–49-es szabadságharc idején Borsod vármegye nemzetőrségének őrnagya. 1861-ben az edelényi kerület országgyűlési képviselőjévé választják.

1835-től szívesen tölti idejét számos birtoka közül Császtán, ahol 1865. október 20-án elhunyt, és a temetőjében alussza örök álmát.

MAJOR JÓZSEF

Csobád, Abaúj m., 1812. jan. 28. M. György és Kováts Zsuzsanna fia. Magyar, nemes, ref. Miskolc város tanácsnoka. Nős, két gyermek apja.

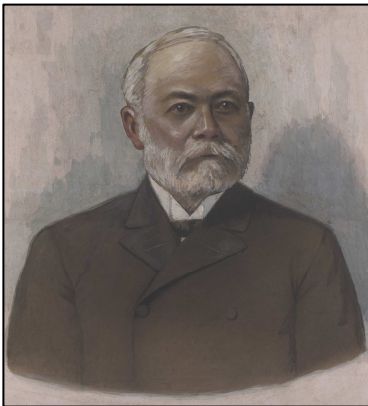
1849 januárjában a Borsod megyei önkéntesek („verespántlikások”) századosaként a felső-tiszai hadtestben szolgál. Jún. 18 (ápr. 1)- százados, a Borsod megyei védzászlóalj parancsnoka. Április-májusban részt vesz a császári Vogl-hadtest, később az orosz főereg elleni felső-magyarországi harcokban. Borosjenőn teszi le a fegyvert.

1850. júl. 3. Pesten halálra, 1852. máj. 5. négy év várfogságra ítélik. 1853. aug. 25. kegyelmet kap, Kufsteinből szabadul. Később uradalmi tiszttartó Eszláron. 1867. a Borsod megyei Honvédegyetel tagja. † Besenyő (Ládbesenyő), Borsod m., 1898. febr. 8.

Közlöny 1849/136., Steier: Tót kérdés 1. 558., Waldapfel Eszter Ill. 233., Orosz Hads. Lt.: Hm. Hadítap. oszt. 1849. 5351., HL.: Pesti hadb. 1852-7/62., Uo.: Rendőri megfigy. 67/39., Mikár Zs. I. 20., Tört. Lapok 1898/3.23. o., Szül. akv.: MOL.: A 1385.

MALINÁK GUSZTÁV

MENNER ADOLF

Tatán született 1824. április 27-én. Apja tehetséges zenész, 17 éves korától haláláig Esterházy Miklós gróf zenekarának karnagya. Gimnáziumi tanulmányait Tatán és Győrött végezte, majd beiratkozott a bécsi orvosi egyetemre, ahol Európa híres professzorainak előadásait hallgatta. Másodéves egyetemi hallgató volt, amikor váratlan csapás érte; meghalt édesapja, aki anyagi támogatója volt. Tanulmányait félbe kellett szakítania, s hogy magát fenntarthassa, nevelői állást vállalat Ischiben. A szabadságharc kitörésekor az első

adandó alkalommal hazajött és felajánlotta szolgálatait a reguláris magyar hadseregnek, ahol – még diploma nélkül – honvéd orvosi beosztást kapott.

A szabadságharc leverése után Pesten beiratkozott az orvosi egyetemre, és 1852-ben fejezte be tanulmányait. A híres Bókay gyermekgyógyász professzor klinikáján helyezkedett el, akinek első tanársegéde lett. A gyermek-klinikán nagy részvétlenséggel találkozott és anyagi nehézségekkel küzdött. Sokszor még a konyha szükséges költségeit is Bókaynak kellett megelé-gezni. Lehet, hogy ez is közrejátszott – de főképp a politikai megbélyeg-zettség –, hogy elhagyta Pestet, ahol a terror a legjobban tombolt, s elvál-lalta Edelény község felkínált állását. 1854 januárjában már megkezdte or-vosi működését. Igaz, hogy Edelénynek akkor csak 2500 lakosa volt, de rá-hárult egy óriási körzet minden belgyógyászati, sebészeti, szülészeti és bon-colási problémája.

A Család Könyvében közlik írásait, melyek geológiai és csillagászati tárgyúak (Vulkanizmus, 1855; Neptunismus, 1856; A Hold, 1858), és az Orvosi Hetilapban (Holdkór, Az agynak némely boncz-életteni viszonyai-ról, Adalék a váltóláz tanához, A holdkór-ok, A tudás hatása, 1886; Az atomok szerkezetéről, 1892).

A szerény körorvosi fizetés kevésnek bizonyult hat gyermekének ne-veltetéséhez. Gondjait betetézte feleségének korai halála. Ekkor a legkisebb gyermeke 4 éves volt, a legidősebb 17. Sógornője gondoskodik a háztartás vezetéséről, és a gyermekek neveléséről.

Harminchat évi **edelényi** szolgálat után, orvosi és tudományos működé-sének elismeréseként, 1890-ben Borsod vármegye tisztii főorvosának ne-vezték ki, s ekkor költözött családjával Miskolcra.

Emberi tragédiája akkor érte el a tetőpontját, amikor négy éven belül három felnőtt lányát veszítette el, akik az akkor még gyógyíthatatlan tbc ál-dozatai lettek. A nagy családi gyász megtörte. 1896-ban nyugdíjba vonult, s kiköltözött Ottó fiához Diósgyőr-Vasgyárba. Ott fejezte be életét, s alussza örök álmát a vasgyári temetőben.

MESTER ISTVÁN

1815-ben született Gyöngyösön. A gimnáziumot szülővárosában vé-gezte. Egerben hittudományi tanfolyamot végzett, és Rozsnyón szentelték pappá. Gyöngyöspatára és Szihalomra került felszentelése után, majd Eger-ben tanulmányi felügyelő volt. 1844-től 1848-ig a miskolci tanítóképző in-tézetben tanított, ahonnan 1845-ben németországi tanulmányúton vett részt. Miskolcon a függetlenségi harc lázas napjai alatt a megyeháza termében szónoklással, a hírlapokban pedig cikkei által kelt egyháza és a konzervatív párt védelmére. 1848-ban Sajóvámosra, 1856-ban pedig **Szirákra** (ma **Borsodszirák**) ment plébánosnak, ahol 1862. június 21-én hunyt el.

MÉSZÁROS ANDRÁS

Életéről nem tudunk semmit, csak a **perkupai** temetőben lévő sírját ismerjük, melyen a következő sírfelirat olvasható:

ITT NYUGSZIK

Ns. MÉSZÁROS ANDRÁS

1848/49-es honvéd

Sz.: 1824, mh.: 1885

MIKLÓS FERENC

MIKLÓS GYULA miklósvári

M. Ferenc Borsod megyei alispán és Ágoston Anna fia. **Finke** (ma **Ede-lény** része), Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1832. nov. 26., ref. Eperjesi diák. Nőtlen.

1848 nyarán honvéd önkéntes lesz. Állítása szerint decembertől hadnagyi, 1849 márciusától főhadnagyi rendfokozatban parancsőrtsiszt volt Ábrahám ezredes, hadügyminisztériumi osztályfőnök mellett.

1849. szept. 23. Aradon besorozzák a 3. huszárezredhez. 1851- hadnagy, 1854- főhadnagy, 1856. kilép. Később birtokán gazdálkodik. 1861. és 1867. szolgabíróvá választják Borsod megyében. 1875- országgyűlési képviselő, 1879- országos borászati kormánybiztos. † Budapest, 1894. máj. 1.

Mikár I. 20., Vas. Újs. 1894/18., Tört. Lapok 1894/10. és 19., (Portré: ui.), Nagy Iván VII. 477., Kempelen VII. 204., Szinnyei: Magyar írók VIII. 1323-1325., Borovszky: Szabolcs m. 526., Uő.: Zemplén m. 535., KAW.: Gb. 3. HR. 1850-1860. 1/15.

OKOLICSÁNYI JÓZSEF okolicsányi (okolicsnói)

O. László és Sándor Krisztina fia. **Szendró**, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1822. ápr. 15., r. kat. Nőtlen.

1848 augusztusától a Borsod megyei önkéntes nemzetőrzászlóalj katonája, részt vesz a Jellačić elleni harcokban. Okt. 24- örmester a Miskolcon alakuló 22. honvédszászlóaljnál. Alakulatával decembertől a felső-tiszai hadtest kötelékében harcol. 1849. máj. 11 (15)- hadnagy és zászlóaljsegéd-tiszt a 94. zászlóaljnál. (Júl. 5. ua. a Tiszai hadseregnél.)

1867. a Borsod megyei Honvédegyelet tagja, megyei törvényszéki ülnök. † Miskolc, 1869. aug.11.

Közlöny 1849/104., Mikár I. 21., Szinnyei: Magyar írók IX. 1249-1250., MOL.: ONöHt. Ált. 1848. 8052., Uo.: Hm. Ált. 1849. 11898., HL.: 1848/49 35/248., Szluha Márton adatai.

OKOLICSÁNYI LAJOS okolicsnai

Miskolc, 1812. jún. 6. O. János Borsod megyei alispán és Bükk Krisztina fia, O. József honv. alezredes testvére. Magyar, r. kat. Megyei hivatalnok. Nőtlen. (Felesége Vitéz Mária lett.)

1849. jan. 27 (16)- százados az 1. Zólyom megyei (később 51.) honvédszászlóaljban a feldunai (VII.) hadtestben. E minőségében a világosi fegyverletételig végigküzd a szabadságharcot.

Borsod megye volt alkotmányos alispánjaként halt meg, **Szendró**, 1862. júl. 15.

Hadtörténeti. Múz.: Kézirattár 9107/Em., MOL.: Hm. Ált. 1849. 1112., HL.: 1848-1849 51/17., Nagy Iván pótköt. 342., Okolicsányi Zsolt, Bp., szíves akvi. Adatai.

OKOLICSÁNYI ZSIGMOND okolicsnai

Szuhogy, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1826. okt. 28. O. János Borsod megyei főjegyző és Dereakassy Teréz fia. Magyar, r. kat. Jogot végez. Megyei aljegyző. Nőtlen. (1858- felesége Balog Emília.)

1848. okt. 19 (16)- hadnagy a Trencsénben alakuló 40. honvédszászlóaljnál. November-decemberben részt vesz az észak-nyugat magyarországi harcokban, majd csatlakozik a komáromi várőrséghez.. 1849. ápr. (1)- főhadnagy zászlóaljánál ui. Júl. 10 (1)- százados a losonci újonc-telepen.

A kiegyezés után miniszteri titkár, majd kúriai bírő. † Budapest, 1884. május 4.

Szinnyei: Magyar írók... IX. 1252., Okolicsányi Zsolt, Bp., szíves akvi. adatai, Közlöny, 1848/137., HL.: 1848-1849 Tiszti mutatókönyvek 36., MOL.: Hm. Ált. 1849. 19932., U.o.: Bm. Honv. segély 1868. 3260., Vas. Újs. 1884/19.

PAPP KÁROLY

PÁLKÖVY ANTAL (1849-ig Palkovits)

Sajókaza, (egykor az Edelényi járáshoz tartozott) Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-zeplén megye), 1816. dec. 4. Apja tanító. Magyar, nem nemes, evang. Teológiát végez Lőcsén. 1840-lelkész, 1843- a sárospataki ref. Kollégium irodalom és történelem tanára. Felesége 1843- Kálniczky Terézia, gyermektelen.

1848. szept. 12. a Zemplén megyei önkéntes nemzetőrzászlóalj századosává választják. Október közepétől alakultával a feldunai hadtestben szolgál. 1849 februárjában a zászlóalj szolgálati ideje letelik, hazatérnek. Jún. 18. (ápr. 10)- százados a Zemplén megyei véd-zászlóaljban. A nyári hadjárat idején a felső-magyarországi (IX.) hadtest, ill. a Közép-tiszai hadsereg kötelékében küzd alakulatával.

1850- ismét a sárospataki főiskola tanára. † Sárospatak, 1862. május 6.

Szinnyei: Magyar írók...X. 196-197., Matolay Etele 3., Közlöny 1849/84., 139., HL.: Kassai hadb. 93. cs. 1850. 4578., MOL.: Hm. Ált. 1849. 4777. és 24833., Gyászjel. OSZK., portré: Sárospataki Református Kollégium Tulajdonában.

POGONYI DÉNES pogonyi

Nádaska (ma **Tornanádaska**), Torna m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1826. márc. 29. P. Antal közbirtokos és Dancs Júlia fia. Magyar, ref. Jogot végez Eperjesen. Joggyakornok. Nőtlen. (Felesége br. Egloffstein Amália, a '48-as nemzetőr ezredes lánya, később Horváth Vilma lett.)

1848 őszén a Közép-Szolnok megyei önkéntes lovasszázad századosává választják, részt vesz az erdélyi harcokban. 1849. máj. 5 (ápr. 1)-alszázados, végül századkapitány a 13. Hunyadi huszárezred Feldunai hadseregben (VII. hadtestnél) szolgáló részénél.

Az 1850-es években gazdálkodó, 1863. ügyvédi vizsgát tesz. 1867. Közép-Szolnok megye alispánja, majd titkár a magyar igazságügyi minisztériumban. Később a pénzügyi feltörvényszék bírása. (1870- szabadságot állományú honvéd százados, 1881. leköszön.)

OSZK Kézirattár: Dudás gyűjt. 427-431., Szül. akv.: MOL.: A 1414., Közöny 1849/99. 11., MOL.: Hm. Ált. 1849. 9429., HL.: Tiszti akvi. Lapok 28202.

PUKY JÁNOS bizáki

Síremlékét **Tomorról** szállították az **Edelény-borsodi** református templom kertjébe 2002 októberében, amikor megkezdték az 1848-as szabadságharcban részt vettek sírkertjének kialakítását. A sírfelirat a következő:

Itt nyugszik

BIZÁKI

PUKY JÁNOS

SZ. 1813. AUG. 20.

MH. 1882. MÁJ. 19.

RAGÁLYI GYÖRGY

Borsodon (ma **Edelény** része) született 1818. május 11-én. A sárospataki diákevek után Pestre került, ahol Ragályi Tamás mellett jurátus volt, akivel az országgyűlésre is elment Pozsonyba.

Hazatérése után alszolgabíró, majd táblabíró lett Borsod vármegyében. A főszolgabíroságot nem vállalta 1845-ben, visszavonult borsodi birtokára. Gazdálkodott és egyházkerületi elöljáró volt. Az 1848-as események, mint a szabadságharc eszméjéért lelkesülő ifjút, őt sem hagyták hidegen. A nyáradvölgyi nemzetőrök híres és szeretett kapitányaként síkraszállt a haza védelmére.

Borsodon halt meg 1889. június 9-én. A borsodi nemesi sírkertben temették el (az erdészeti által használt fatelep mellett volt a sírkert), majd 2002. október 6-ától az Edelény-borsodi református templom kertjében található a síremléke.

RAGÁLYI KÁROLY

Borsodon (ma **Edelény** része) született 1809-ben. Édesapja Ragályi Zsigmond, aki a borsodi református egyházmegye főgondnoka volt. Iskoláit Sárospatakon végezte. Iskolái befejezése után megyei aljegyző lett, majd al-, később főszolgabíró volt. A szabadságharc idején Borsod megye alispánja volt. 1862. augusztus 10-én Torna vármegye főispánjaként hunyt el.

SÁFRÁNY MIHÁLY

Uradalmi ispán fia. Sajókaza (egykor az Edelényi járáshoz tartozott), Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1828. jan. 13., ref. A miskolci gimnáziumban végez. Tanító és teológus hallgató. Nőtlen.

1848. aug. 13. Pesten beáll a honvéd tüzérséghez. Szeptember közepén az 1. hat fontos üteggel beosztják a Jellačić elleni sereghez. Tüzemester, 1849. ápr. 12 (10)- hadnagy az 1. ill. – átszámolás folytán – a 6. hatfontos lovas-, végül júl. 25- a 11. hat fontos gyalogütegnél a VII. (feldunai) hadtestben a világosi fegyverletételig.

Befejezi tanulmányait, 1852- káplán Miskolcon, 1856- **Imolán**, 1859- lelkész Mezőcsáton, 1868- Bánfalván, 1871- Visnyón. † Nagyvisnyó, Gömör m., 1903. aug. 24.

Sáfány Géza: Sáfány Mihály emlékiratai II. kiad, Miskolc, 1941. (Portré ui.), Vas. Újs. 1903/37., MOL.: Hm. Ált. 1849. 10458., Uo.: Görgegyűjt. 42. cs. sz.n., HL.: 1848/49. 33/188., 43/416 1/2 és 51/17.

SOMOGYI LÁSZLÓ

Politikus, író. 1815. augusztus 16-án született Miskolcon, elszegényedett nemes családban. A gimnáziumot szülővárosában végezte el. 1832-ben a pesti egyetemre ment, ahol bölcsészetet hallgatott. 1836-ban Kassán végzett a jogi pályán. 1837-ben hívta meg báró Maithényi Antal lipitói főispán helyettes titkárának Pestre. 1839. november 18-án ügyvédi vizsgát tett. 1840-ben a pozsonyi országgyűlésen volt Maithényi báróval. 1841-ben

Maithényi Antalnak, ekkor már liptói főispánnak volt uradalmi ügyésze, Liptó- és Hont megyék táblabírája lett. Letette a váltóügyvédi vizsgát. 1843-ban ismét a pozsonyi országgyűlésre ment, ahol továbbképezte magát az ének-, hegedű-, fuvola-, festészet- és rézmetszésben, míg az országgyűlés előtt a vizek szabályozására összeült országos küldöttség írnokának alkalmazták. 1844-ben öröksége átvételére Miskolcra visszaköltözött. 1846-ban Borsod megye aljegyzője lett. 1848-49-ben mint a Borsod megyei önkéntes

vadászcsoport tagja részt vett a hadjáratban. 1850-ben megnősült és Nemesbükkre költözött. 1861-ben Borsod megye törvényszéki bírójává választották, de e tisztségről a tiszttikkal együtt leköszönt. 1865-ben báró Vay Miklós főispán másodalispánná nevezte ki. 1867-ben az edelényi kerület Deák-párti programmal országgyűlési képviselővé választotta. 1872-ben a miskolci királyi törvényszék elnökévé nevezték ki. 1876-ban megbetegedett és nyugalomba vonult **szuhogyi** birtokára, ahol 1890. március 15-én hunyt el. Költeményei, elbeszélései és cikkei jelentek meg a korabeli lapokban.

SZATHMÁRY-KIRÁLY BARNA

Hangács, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1820. Sz.-K. György és Szentimrey Eszter fia. Magyar, nemes, ref. Jogot végez Eperjesen. 1839- hadfi, 1840- hadnagy, 1848. aug. 1- főhadnagy a 37. Máriaissy gyalogezred 3. zászlóaljánál. Nőtlen. (1859- felesége Lieb Cecília.)

1848 nyarán alakulatával a szerb felkelők ellen harcol a bánági hadszíntéren. Okt. 15 (1)- honvéd tábornoki százados, segédtsízt a hadügyminisztériumban. Nov. 4- a Zemplén megyei tartalék sereg parancsnoka, mellyel részt vesz Katona őrnagy erdélyi hadjáratában. Decembertől ismét a hadügyminisztériumban szolgál. 1849. jan. 31. segédtsíztként Dembinski altábornagy mellé rendelik, febr. 2. bejelenti lemondását és átmegy a császáriakhoz.

A hadbíróság megfosztja rangjától (Bécs, 1850. márc. 20.). Később birtokán gazdálkodik. Munkácsy Mihály, a festő (akinek nővére Szathmáry felesége lett) nevelője. † Miskolc, 1901. dec. 22.

Közlöny 1848/128., 132., KLÖM. XIII. 349-350., XIV. 340., KAW.: Gb. 37. LIR. 1840-1860. 1/17., Uo.: Milit. Gouv. zu Wien 753., Szinnyei: Magyar írók XII. 449., Borus József 115-116., Turul 1939. 71., Vas. Újs. 1902/1.

SZATHMÁRY-KIRÁLY JÓZSEF

Boldván született 1793. július 5-én, Sz. K. József és Szemere Klára gyermekeként. II. Rákóczi Ferenc fejeledelem nemes apródjának, Sz. K. Adámnak unokája.

Borsod vármegye első alispánja 1831-től 1843-ig. 1845-ben a megye főispáni helytartójává (főispán helyettes) nevezik ki. Fényes ünnepség közepette vitték akkor Boldváról Miskolcra.

1848. március 17-én Miskolcon őrsereg felállítását határozták el rendfenntartás céljából. Az őrsereg szervezését 15 tagú teljhatalommal felruházott bizottmányra bízták, elnökévé Szathmáry-Király József főispán helyettest választották, aki a megyei kisgyűlésen kerek kalapban, kokárdával jelent meg és kifejezte a reformok feletti örömét. Példaadó módon ő maga kezdte meg 1848. április 1-jén az őrállást a miskolci városháza előtt. A megszervezett Borsod megyei nemzetőrség sok gondot okozott vezetőinek. Szathmáry-Király József Vay Lajos új főispán hivatalba lépéséig (1848. május 8.) látta el a főispán helyettesi feladatokat, a bizottmány elnöke 1848. október 14-ig volt, amikor a honvédelmi választmánynak adták át helyüket.

Schulzig Ferenc császári altábornagy 1849. január 25-én vonult be Miskolcra, akitől nem fogadott el hivatalt.

Képzett, művelt ember volt. Volt tanáráról, kortársairól több, általa készített arckép maradt fenn.

1861. május 21-én, Palóczy László halála miatt Miskolcon, a déli kerületben országgyűlési képviselővé választották. Valószínűleg Miskolcon hunyt el 1869 szeptemberében, de Boldván helyezték örök nyugalomra.

SZILÁGYI JÁNOS

1830-ban született a bodrogközi Vajdácskán (Zemplén vármegye). Sárospatakon tanult, amikor kitört 1848. március 15-én a forradalom. Teológiai tanulmányait nem fejezte be, mert beállt önkéntesnek a szabadságharc hadseregébe. A világosi fegyverletétel után **Damakon** talált búvóhelyre, ahol a kiegyezésig tanított. Itt kötött házasságot Demeter Ottiliával. Életéről sajnos nem tudunk többet.

SZÚCS BERTALAN

Miskolc, 1827. Joggyakornok. Nőtlen.

1848 szeptemberétől a Borsod megyei önkéntes nemzetőrzászlóalj katonája, részt vesz a Jellačić elleni harcokban. Okt. 19 (16)- hadnagy a Miskolcon alakuló 22. honvédszászlóaljnál. Végül főhadnagy (?) alakulatánál a Kazinczy-hadosztályban.

1867. a Szabolcs megyei Honvédegylet tagja, gazdálkodó. Gazdasága csődbe jut, körjegyző lesz **Hangácson**. † **Szendrő**, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1905.

Közlöny 1848/143., Mikár I. 85., Vas. Újs. 1905/17., MOL.: Hm. Ált. 1849. 20923., HL.: Orsz. Honv. Egylet 5. cs. sz.n.

TÖRÖS JÁNOS oroszlánosi

T. Zsigmond kilépett cs. kir. főhadnagy, földbirtokos és Kónya Borbála fia. Senye (ma **Sajósenye**), Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1824., ref. Jogot végez. Ügyvéd. Nőtlen.

1848 júniusában Miskolcon beáll a kassai veressipkás 9. honvédszászlóaljhoz. Aug. 16- tizedes, majd őrmester. 1849. ápr. 4. Tápióbicskénél megsebesül. Júl. 19 (16)- hadnagy a 132. zászlóaljban a tartalék hadtestnél. Világosnál teszi le a fegyvert.

1867. és 1890. a Borsod megyei Honvédegylet tagja, az utóbbi időpontban gazdálkodó. 1905. Budán él. † Kecskemét 1910. júl. 10.

Közlöny 1849/165., Mikár I. 21. és II. 48., Nagy Iván XI. 322., Turul 1893. 33., MOL.: ONőHt. Ált. 1848. 4839., Uo.: Hm. Ált. 1849. 19509. és 31389., HL.: 1848/49. 51/17., Uo.: Országos Honvédegylet 30. cs. sz.n. Szluha Márton adatai.

URBÁN KÁROLY

VAJÁNYI LAJOS

Ref. vallású. Teológiát végez Sárospatakon.

1849. jún. 18 (10)- hadnagy a Felső-Magyarország védelmére felállított vésdereg Abaúj-Heves-Torna megyei osztályánál. Részt vesz az orosz csapatok elleni harcokban.

1867. és 1890. lelkész **Perkupán**, a Torna megyei Honvédegylet tagja. † Perkupa, 1891.

Közlöny 1849/1., Mikár I. 95. és II. 321., Vas. Újs. 1891/29., MOL.: Bm. Honv. segély 1868. sz.n. (17. cs.)

VATTAY TAMÁS vatai

Szalonna, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1816., ref. Volt őrmester (1834–1846. a 10. huszárezredben szolgált).

1848. Borsod megyében nemzetőr századossá választják. 1848/49 fordulóján a megye mozgósított nemzetőrzászlóaljával a felső-tiszai hadtestben szolgál. 1849. febr. (16). főhadnaggyá nevezik ki a 7. Reusz huszárezredhez. (Betegsége miatt ide csak júliusban vonul be.) A turai lovassági ütközetben Dessewffy tábornok parancsörtisztjeként a katonai érdemjel 3. osztályával tüntetik ki (júl. 20.).

Közlöny 1849/30., MOL.: Hm. Ált. 1849. 4870., 23851. és 26339., KAW.: Gb. 10. HR. 1841-1848. 5/77.

VATTHAY BARNABÁS felsőwattai

Szalonna, Borsod m. (ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye), 1823. dec. 7. V. György földbirtokos és Ábrahám Anna fia. Magyar, ref. 1844- önkéntes, 1845- tizedes a 10. Vilmos huszárezredben. Nőtlen.

1848. szeptember-októberben ezrede Galíciából hazatért felével részt vesz a Jellačić elleni harcokban. Októberben hadnagy ezredénél a honvédseregben, a feldunai hadtestnél. Nov. (1)- főhadnagy, 1849. febr. 22 (16)-alszázados ui. (a VII. hadtestben). A nyári hadjárat idején az említett hadtestből kivált Kmetty-hadosztályban szolgál ezredével, századkapitány. Borosjenőn teszi le a fegyvert (aug. 22.).

Besorozzák a császári hadseregben újjáalakult ezredéhez, 1852. őrmesterként leszerel. 1867. a Borsod megyei Honvédegyelet tagja. A kiegyezés után egy ideig csendbiztos, majd birtokán gazdálkodik. A szalonnai ref. Egyház főgondnoka. † Szalonna, 1869. nov. 26.

KAW.: gb. 10. HR 1850-1860 15/117., MOL.: Hm. Ált. 1848. 12172., 1849. 1112., 5255., 10623., Uo.: Görgey csal. Gyűjt. 42. cs. 3. tétel 41., Közlöny 1848/202., Orosz Hads. Lt.: Hm. Hadi tap. Osz. 1849. 5351., Mikár Zsigmond I. 20., Vas. Újs. 1882/7., Szül. és hal. Akv.: MOL.: A 1458.

Összeállította: H. P.